

СІРА МИША

Зонька Козак страшенно боялася мишей. Одного ранку її чоловік Данило Козак, онук знаменитого козака «Маги», який поселився у Садогурі, що на Буковині ще у 1771 році, пішов на «Скотський базар» продавати коней та купити інших, аби «заробити на бочку пива», як він любив жартома казати. Прокинувшись від того, що до неї у ліжку залізла миша, жінка фейст* почала кувікати, як паце*. Сіра істота від переляку запам'ятовала, де її дучка* си* находи*. Козачиха (так називали Соню Козак сусіди) скинула з себе вовняний коц*, який зігрівав її жіноче кіло* цілу ніч. Озброївшись віником, почала си* уганяти* по хаті за бідною тваринкою, аби її вбити. Войовничо налаштована господиня побачила мишачу нору у підлозі, схопила кукурудзяний качан з кошика, що був біля пічки та борзенько запхала його туди, щоб миша не мала куди подітися.

- Тепер тобі кінець, потворо ! – закричала радісно Зонька на хвостате неподобство, яке розбудило її та не дало «додивитися» сон, де вона у пристрасних любощах си* кохала з місцевим ветеринаром, другом родини Козак, паном Юхимом Цуциком.

Бідна тваринка бігла з кута в кут по всій кімнаті, рятуючись від озвірілої господині.

«Все - мені капут !» – подумала миша загнана у кут, стоячи на задніх лапках між шафою та стіною.

Вона дивилася, широко відкривши очі, як з неймовірною швидкістю наближався до неї брудний віник.

«Ось-ось вдарить та розмаже мене по стіні» - подумала миша. Але в останню мить пухнасте звірятко встигнуло вскочити на зброю нападу та подертися догори по руці газдині оселі.

Тепер вже миша ганяла по кімнаті перелякану господиню, доки та не допетрала змахнути рукою та скинути її з себе на підлогу. Козачиха так верещала, що в хаті дзеленькотіли шибки* у віконцях.

Перевернувшись догори ногами, звірятко уздріло шпаринку удолині біля пічки і шмигнуло туди. Ледве просунувшись у щілинку, затягнувши за собою хвіст, мишенятко почуло, як гепнув віник позаду нього, але не зачепив його, оскільки там, де опинилася мишка було доволі багато вільного простору. Від удару відійшов шматочок глини, якою була намазана пічка та впала цеглина.

«Гей, газдине, пічку розвалиш, якщо ще раз гепнеш по ній !» - подумала миша, зрозумівши, що знаходиться у безпечному місці.

Зонька Козак присіла на коліна дупою догори і стала роздивлятися у дучку, куди щезла миша. Жінка витягнула цеглу і побачила, що там ще щось є. Вона запхала туди руку та намацала невеличку металеву скриньку. Козачиха витягнула її та дуже здивувалася, оскільки покрита порохами шкатула* була важкою, майже, як цеглина.

Вона вже забула про сіру мишу, оскільки цікавість, «що там у коробці» взяла верх.

Відкривши скриню, від побаченого Козачиха присіла на лавицю своїми сідницями на всю її ширину. Вона не повірила своїм очам: там було повно срібних та золотих монет.

Скоріш за все, скарб замурував у нижній частині печі дід Мага, оскільки саме він будував цей будинок у Садогурі.

«Ось мені пощастило !» - подумала Зонька та побігла зачиняти вхідні двері ще й на защіпку, аби її Данило «не застукав», як раптом повернеться з ринку.

- Так, чоловіче, від тепер ти мені не указ ! – вимовила вголос дружина Козака, якого вже давно не те, що не любила, а ненавиділа, як заклятого ворога.

Подружжя Данило та Зонька Козаків останні десять років так си* гаркали, гірше собак. Через постійні сварки Соня мстила чоловікові, як могла. Справа у тому, що дружина була молодшою на 15 років від свого чоловіка, а Данило, від буйності свого єства, пиячив. Грошей з продажу коней та рогатої худоби було у нього доста*, але дружині їх не давав. Дітьми Бог їх не наділив, любові також їм бракувало. Потрібно сказати, що відносно молода дружина була своїм чоловіком не кевана* місяцями: справжнє «свято» наставало хіба що на Різдво та на Пасху. Жила Козачиха з ним лише через те, що фінансово повністю залежала від нього, тай подітися не мала куди, оскільки свого помешкання у неї не було.

Не дивлячись на те, що Зонька Козак походила* на «сіру мишку», ніби на ту, що шукала порятунку в її хаті, вона була доволі гарячою та моторною жінкою під час любощів. Що гріха таїти – любила вона цю справу ! Тому, напевно, від такого життя та браку плотських втіх дружина Данила Козака вже зо десять років «мстила» йому з його приятелем по оковитій – галантним та нежонатим чоловіком ветеринаром Юхимом Цуциком. Ця парочка си тягала*, як тільки си* трафляла будь-яка нагода.

Гаряча «сіра миша» вимагала аби її любчик ходив до неї додому два рази на тиждень, як на цісарську службу. Не можна сказати, що цей садогурський ветеринар-пестун був проти цих здибанок*, але ця жінка так вимотувала Цуцика, що він увесь наступний день мусив си* відлежати*, оскільки знесилювався і потребував тілесного спокою.

Козачиха порахувала монети і прикинула в умі, що вона на ці гроші могла б купити у Садогурі на «Скотському базарі» цілий табун Бессарабських коней. І тоді у неї в голові визрів інший план – побратися з коханцем паном Юхимом Цуциком, щоб ніщо не завадило їй «згорати щодня у полум'ї любові».

Але була одна «маленька» перешкода: вона ніяк не могла придумати, куди подіти Козака Данила, свого законного чоловіка: «як-ніяк прожила з ним майже тридцять літ і тридцять зим !»

Заховала володарка скарб від сторонніх очей подалі та стала міркувати-гадати, як все повернути, щоб «натурально» все вийшло.

- Найкраще – би він сконав* якнайшвидше, тобто помер людською смертю ! – вимовила вголос собі Зонька, находячись у чотирьох стінах наодинці.

Але ж він, кнуряга, по-людськи відійти на той світ не схоче ! Козак таке здоров'ячко має, шо* п'є три оці* горілки у корчмі і додому йде своїми ногами ! - подумала Соня та відкинула з голови, що її чоловік умре своєю смертю.

І ось одного разу, коли Данило рано відігнав коні на базар, щоб продати їх та заробити копійчину, десь ближче до десятої години, завітав до Соні Козак її кавалер Юхим Цуцик. Вона пригостила «гостя» порційкою горілки та оголила свою ніжку на закуску.

Після цього всього... (не буду про це писати, бо червонію від сорому) Зонька взяла тай розповіла дохтору* від худоби, що надумала:

- Позбутися хочу його, любчику мій ! І тоді ми удвох заживемо*, як два голубки !

Почувши це, Цуцик, як стояв - одразу впав. Коханець присів на ослін* біля вікна і задумався:

«Ох чумка* собача, шо* коїться !»

- Яким способом, кішечко моя ? – запитав, поспішно одягаючи свої білосніжні французькі підштаники, ветеринар.

- Принеси ввечері порошку, що* пацюкам дають, аби поздихали ! Я сей* порох у чай Козакові всиплю ! – пояснила пристрасна «жриця кохання».

Зонька побігла до схованки та витягнула зі скрині одну золоту монету та дала любчику, положивши її йому в долоню. Побачивши, як заблистів дорогоцінний гріш у руці, його мізки знову піддалися нападу. Взявши себе в руки, він поцілував кралю у чоло, ніби перевіряючи, чи не має жона* Козака Данила гарячки та подався геть з хати. На прощання любчик кивнув головою, мов, «отрута ввечері буде !»

З того чуда, пан Цуцик вирішив піти до корчми та дочекатися там свого приятеля, чоловіка своєї коханки.

Ветеринар та торговець кіньми зустрілися.

Юхим розповів, що надумала Зонька і щиро вибачався за те, що ці всі роки таємно піддавався похоті з його дружиною. Після декількох випитих чарочок оковитої, чоловіча солідарність все ж взяла верх: любитися з жінкою свого друга – це одне, а позбувати його життя - зовсім інша справа ! На це пан Юхим ніколи би не пішов !

Данило Козак потиснув скулами* свої зуби, що аж емаль на деяких тріснула. Від почутого в горлі застрягла крихта солоного кренделя, що подав до пива корчмар. Данило закашлявся, що аж очі си залили кров'ю, вилізши на верхи. І лише після того, як його обличчя набуло звичної форми, чоловік звернувся до свого похитливого приятеля :

- Ти, Юхиме, порошок ввечері все ж принеси, але не той, шо* вбиває, а той шо* ні вівці, ні людині не шкодить ! Ти мене зрозумів ?

Біля шостої години, коли сонце заховалося за горою Цецино, лікар від худоби, таємно, нібито, щоб не побачив чоловік, дав Зоньці «отруту». Але насправді, то був «Порошок Гофмана», який ніякої біди організму людині не завдає, «хоч сип* у чай, хоч маж на хліб».

Рано дружина заколотила Козакові гербатку*, насипала туди порошку і подала на стіл. Данило випив і одразу вдає, що йому стає зле: «У голові си* морочи* та дихати не дає» - сказав він, хитаючись. Зонька відвела чоловіка до стодоли і положила на запашне сіно. Побачивши, що Козак си минає* дружина почала згадувати йому все, що накипіло на душі за ці всі роки. Козачиха дуже хотіла, щоб він не просто «конав», а перед смертю почув від неї гірку правду, аби на тому світі си* мучив* і одночасно заздрих, як їй добре без нього.

- А у мене любчик є ! Я з ним вже віддавна таємно си* кохаю ! За місяць-два ми си* побиремо*. І грошей у мене повно – я маю цілу шухлядку* золота ! Ось так, козаче ! А ти гадав, шо* я сіра миша ?! Ні – я левиця !

Зонька поспішно побігла до хати та вибрала зі схованки скриньку із золотими монетами та принесла показати «умираючому» своєму чоловікові.

- Ось бачиш ! Бачиш ?! – похвалилася радісно дружина.

Нарешті Данило запер очі та вдав, що скінчився. Жінка перетягнула «небіжчика» ближче до стіни, одягнула йому на шию, завчасно приготовлений воловід-зашморг, а інший кінець прив'язала до сволока*. Таким чином, хотіла приховати сліди свого злочину, мов, «самий повісився!»

Вона заховала під сіном металеву шкатулу із срібними та золотими монетами та почала голосити на увесь писк, щоб всі почули.

Поки Зонька скликала сусідів, щоб ті йшли «сидивити*, шо* приробив собі її чоловік», Козак зняв з шиї мотузку, запхав у це сільце двохметрову дерев'яну колоду, забрав скарб діда Маги з-під сіна та заховався за тогорічною кланею* лабузу*, що стояла підперта у кутку біля брами стодоли.

- Вайльо, господарю, шо* ти наробив?! На кого мене покинув, козаче ти мій?! – плачучи та проповідуючи, привела Зонька до стодоли сусідів.

Чоловіки та жінки подивилися на прив'язаний воловодом стовбур смереки та з подивом глянули один на одного.

Всі мовчали. Замовкла і Зонька. Вона повела очима вліво та вправо, не обертаючи голови, а коли побачила, що на цвяшку, який був забитий у браму стодоли відсутня була нагайка – одразу дала ходу своїм ногам, та так, що аж си* курило* за нею!

Зонька забігла у дім і си* зачинила на заціпку, але їй це не допомогло.

Данило Козак гримнув ногою двері та зайшов до хати, як бессарабський огир* на «Скотському базарі» у Садогурі, ламаючи та кидаючи все навколо. А його дружина Зонька, вже не була тою «грізною левицею», а походила на сіру мишу, яка ніяк не могла знайти свою нору, щоб заховатися від оскаженілого свого чоловіка.